

János is ellenzője volt, de a németes játéksztílust mégis csak a Nemzeti Színháznak sikerült a magyar színészet vérkeringéséből lassú, célirányos munkával kioperálni.

A magyar színjátszás fejlődésére nagy hatással volt az a körülmény, hogy a 40-es évtized folyamán a Nemzeti Színháznak eredeti műsora lett. Az ekkor keletkezett népszínműs a fel- lendült történeti dráma egyre több és több alkalmat adott a magyar parasztok és magyar hősök ábrázolására. Így lett igazán magyarrá a magyar színjátszás.

Azután jött az 1848—49-iki szabadságharc. Már ez a rövid kis korszak is megnehezítette a magyar színészet sorsát.

Az elnyomatás korszaka azonban még szomorúbb volt. Az osztrák hatóságok behozták a cenzurát, letiltották a színpadról a hazafias drámákat.

Megsínylette ezt a gyászos korszakot a Nemzeti Színház is. A vidéki színészet talán még jobban.

Új színház mindössze négy épült ebben a korban: a szabadkai (1848—54.), a miskolci (1857.), a budai Népszínház (1861.) és a debreceni színház (1865.).

Nehéz idők voltak ezek s csak a 60-as évek elején mutatkozott egy kis derengés, amikor az elnyomás' enyhült s a cenzura is engedékenyebb lett.

A hatvanas évtizedben már a hazafias drámákat is eltűrték. Politikailag ugyan el voltunk még nyomva, de a színpad valameny nyire felszabadult.

Íróink ki is használták ezt a szabadságot. Annyi hazafias drámát sohasem írtak, mint nálunk a hatvanas években. Igaz, hogy ezek a drámák többnyire szónoki drámák voltak s a színpad így szükségszerűleg inkább szószék lett. De ezt már az idők szelleme hozta magával. Szószék lett a színpad, mert a politikailag elnyomott nagy szónoknemzetnek valahol ki kellett szónokolnia magát.

Ez azonban nem tartott soká. A kiegyezés után a politika leszorult a színpadról. Új idők jöttek. A Nemzeti Színház állami intézet lett (addig csak országos volt); a vidéki színészek pedig egyesületbe tömörültek.

Az Országos Színészegyesület (l. o.) és a Nyugdíjintézet